

ZIŅU IZLAIDUMS no ES narkotiku aģentūras Lisabonā

EMCDDA 2006. GADA ZIŅOJUMS: NARKOTIKU CENAS KRĪTAS, ATSAVINĀTO NARKOTIKU APJOMS PIEAUG

Narkotikas Eiropā kļūst arvien lētākas

(23.11.2006, LISABONA) Nelegālo narkotiku ielas cenas Eiropā pēdējos piecos gados ir kritušās, un pašlaik narkotikas Eiropā visdrīzāk ir tik lētas kā nekad — tā šodien Briselē klajā nākušajā **2006. gada ziņojumā par situāciju narkotiku problēmu jomā Eiropā** vēsta **ES narkotiku aģentūra (EMCDDA)**. Pie šāda secinājuma aģentūra ir nonākusi pēc narkotiku ielu cenu attīstības tendenču analīzes Eiropā piecu gadu (1999.–2004. g.) laikposmā, kuras rezultātā ir noskaidrojies, ka vairumā Eiropas valstu vidējās cenas lielākajai daļai narkotisko vielu ir samazinājušās, dažkārt pat gandrīz uz pusi ⁽¹⁾. Šis ir pirmais šāda veida Eiropas līmeņa pētījums.

Eiropā kopumā šajā laikposmā ir kritušās kaņepju sveķu (19 %), kaņepju augu (12 %), kokaīna (22 %) un brūnā heroīna (45 %), kā arī amfetamīna (20 %) un ekstazī (47 %) cenas. Lai gūtu precīzāku priekšstatu par „īstajām” cenām, visas cenas ir koriģētas, ievērojot inflāciju. Lai gan joprojām trūkst pietiekami plašu datu par narkotiku cenu attīstību ilgtermiņā, pieejamā informācija liek domāt, ka pēdējos desmit gados cenas kopumā varētu būt samazinājušās. Piemēram, fakti liecina, ka dažās valstīs ekstazī un kokaīns pašlaik maksā mazāk nekā 80. gadu beigās un 90. gadu sākumā.

Narkotiku cenas var ietekmēt dažādi faktori, tostarp narkotiku piedāvājuma svārstības, tīrības pakāpe, veids un iegādātais daudzums. Cenu analīzi vēl vairāk sarežģīt nelegālo narkotiku tirgus slēptais reksturs un datu kvalitātes un datu ieguves metožu atšķirības dažādās valstīs.

EMCDDA informē, ka pašlaik pieejamā informācija neliecina par tiešu saistību starp narkotiku cenu samazināšanos un tajā pašā piecu gadu laikposmā novēroto svārstīgo vai pieaugošo narkotiku atsavināšanas tendenci. Pieejamā informācija neliecina arī par nepārprotamu saistību starp narkotiku cenām un narkotiku lietošanas kopējo izplatību. Tomēr šodien publiskoto pārskatu var uzskatīt par drošu pamatu svarīgam turpmākajam aģentūras un ES dalībvalstu darbam ar mērķi labāk izprast Eiropas nelegālo narkotiku tirgus dinamiku un novērtēt piedāvājuma un pieprasījuma samazināšanas pasākumu ietekmi.

Neraugoties uz Eiropā kopumā vērojamo narkotiku cenu samazināšanās tendenci, ziņojumā atklājas ievērojamas valstu atšķirības. Ja lielākajā daļā valstu kaņepju sveķu parastā cena ir svārstījies no 5 līdz 10 eiro par gramu, tad Portugālē tā ir bijusi tikai 2,3 eiro par gramu, savukārt **Norvēģijā** pārsniegusi 12 eiro par gramu. Ievērojami atšķiras arī kokaīna cenas, svārstoties no 41 eiro par gramu **Beļģijā** līdz vairāk nekā 100 eiro par gramu **Kiprā, Rumānijā un Norvēģijā**. Tāpat ziņojumā ir minēts, ka vienas ekstazī tabletes cena **Lietuvā un Polijā** ir bijusi tikai 3 eiro, savukārt **Grieķijā un Itālijā** tā ir bijusi robežās no 15 līdz 25 eiro. Visizplatītākā heroīna veida, proti, brūnā **Dienvidrietumāzijas** heroīna cena arī ir bijusi diezgan dažāda — no 12 eiro par gramu **Turcijā** līdz 141 eiro par gramu **Zviedrijā**.

Komentējot šo situāciju, **EMCDDA valdes priekšsēdētājs Marsels Reimens [Marcel Reimen]** saka: „Cena ir tikai viens no daudziem faktoriem, kas iespaido cilvēku izvēli par labu narkotikām, un pašlaik nevar runāt par nepārprotamu saistību starp kopējo lietošanas līmeni un narkotiku ielas cenām. Tomēr narkotiku faktisko cenu samazināšanās Eiropā nenoliedzami ir satraucoša parādība. Ja tā nozīmē, ka tie, kam ir nosliece uz

narkotikām, pievērsīsies tām pastiprināti, mums nāksies rēķināties ar ievērojamām veselības aprūpes un sabiedrībai nodarītā kaitējuma mazināšanas papildus izmaksām”.

Heroīna lietošana un narkotiku injicēšana — jauna informācija apstiprina, ka sabiedrības veselības apdraudējums nemazinās

Šodien publiskotajā ziņojumā ir uzsvērts, ka heroīna lietošana un narkotiku injicēšana tuvākajā nākotnē joprojām paliks nopietna, ar Eiropas veselības aprūpes sistēmu ilgtermiņa izmaksām saistīta Eiropas sabiedrības veselības problēma. Šogad pieejamā jaunā informācija daļēji liek apšaubīt šo uzvedības modeļu salīdzinoši pozitīvo pagājušā gada novērtējumu.

Pieaug gan atsavinātā, gan saražotā heroīna daudzums

Eiropā patērētais heroīns nāk galvenokārt no **Afganistānas**, kas joprojām ir pasaulē ievērojamākā nelegālā opija piegādātāja. Šajā valstī 2005. gadā ir saražoti aptuveni 89 % no pasaules nelegālā opija (4 100 tonnas), turklāt jaunākie UNODC pētījumi liek domāt, ka nesenais ražošanas pieaugums varētu nozīmēt pašreizējā kopējā piedāvājuma iespējamu pārsvaru pār kopējo pieprasījumu ⁽²⁾.

Pasaulē lielākos heroīna daudzumus joprojām atsavina Āzijā (50 %) un Eiropā (40 %). Eiropā kopumā atsavinātais heroīna apjoms kopš 1999. gada ir stabili palielinājies, sasniedzot rekordaugstu līmeni 2004. gadā — galvenokārt pateicoties lielajam **Turcijā** atsavinātā heroīna daudzumam. Eiropā 2004. gadā aptuveni 46 000 atsavināšanas gadījumos ir konfiscētas 19 tonnas heroīna — salīdzinājumā ar 2003. gadu atsavinātā heroīna apjoms ir pieaudzis par vairāk nekā 10 % ⁽³⁾.

Komentējot šos faktus, **EMCDDA direktors Volfgangs Gocs [Wolfgang Götz]** saka: „Afganistāna ir pasaules heroīna ražošanas līdere, un notikumi šajā valstī var ietekmēt Eiropas narkotiku problēmu turpmāko attīstību. Heroīna lietošana vairs netiek uzskatīta par modes lietu, un problemātiskie narkotiku lietotāji, kas saņem ārstniecības un aprūpes pakalpojumus, kopumā arvien vairāk noveco. Tomēr labi apzinoties narkotiku problēmu epidēmisko raksturu, nav izslēgts atkārtots heroīna lietošanas uzliesmojums jaunās paaudzes vidū, tādēļ apdraudējumus, ko rada arvien lielākā heroīna pārprodukcija pasaules nelegālajā tirgū, nedrīkst atstāt bez ievērības.”

Narkotiku injicēšana joprojām ir saistīta ar infekcijas slimību transmisiju

Lielākajā daļā **vecu** un **jauno ES dalībvalstu** un **kandidātvalstu** narkotiku injicētāju (IDU) vidū saglabājas zems HIV infekcijas izplatības līmenis. Aplēses liecina, ka **Čehijā, Grieķijā, Ungārijā, Maltā, Slovēnijā, Slovākijā, Norvēģijā, Bulgārijā, Rumānijā** un **Turcijā** ir inficēti ir aptuveni 1 % vai mazāk IDU, un saskaņā ar pētījumiem lielākajā daļā Eiropas valstu HIV izplatības rādītāji joprojām nepārsniedz 5 %.

Tomēr ziņojumi par jauniem ar narkotiku injicēšanu saistītiem HIV infekcijas gadījumiem turpina pienākt, un pastāv bažas, ka šādu gadījumu skaits dažos reģionos un atsevišķās iedzīvotāju grupās, iespējams, pieaug. Valstīs ar vēsturiski augstiem HIV izplatības rādītājiem IDU vidū (aptuveni 10 % vai vairāk) — pie šīm valstīm pieder **Spānija, Francija, Itālija, Polija** un **Portugāle** — ir konstatēti fakti, kas apstiprina, ka konkrētos reģionos vai IDU grupās HIV pārnešana joprojām turpinās. Un lai gan **Baltijas valstīs** nesen uzliesmojust plašā HIV epidēmija, šķiet, bija sasniegusi savu kulmināciju jau 2001. gadā, jauna informācija liecina, ka dažos reģionos situāciju vēl nav izdevies pakļaut pilnīgai kontrolei. Tikmēr neliels, tomēr satraucošs HIV izplatības pieaugums nesen ir konstatēts arī dažās zemas izplatības valstīs — **Luksemburgā, Austrijā** un **Apvienotajā Karalistē**.

HIV nav vienīgā ar narkotiku lietošanu saistītā infekcija, kas rada satraukumu. Eiropā IDU vidū ir vērojams augsts HCV infekcijas izplatības līmenis, lai gan dažādās pārbaudītajās grupās tas krietni atšķiras. Augsts izplatības līmenis, kas pārsniedz 60 %, ir konstatēts dažos nesen pārbaudītos IDU analīžu paraugos **Beļģijā, Dānijā, Vācijā, Grieķijā, Spānijā, Īrijā, Polijā, Portugālē, Apvienotajā Karalistē, Norvēģijā** un **Rumānijā** — tomēr kopējais līmenis IDU vidū šajās valstīs, jādomā, ir zemāks.

HCV izplatība nesenu injicētāju vidū (ar injicēšanas „stāžu”, kas nepārsniedz divus gadus) ir netiešs HCV izplatīšanās ātruma (inficēšanās intensitātes) rādītājs šajā grupā. Lai gan pieejamie dati ir ierobežoti, nesenu pārbaudītos analīžu paraugos **Griekijā, Polijā, Apvienotajā Karalistē un Turcijā** ir konstatēts par 40 % augstāks HCV izplatības līmenis, un tas nozīmē, ka daudzi injicētāji šajās valstīs joprojām inficējas drīz vien pēc pievēršanās narkotiku injicēšanai.

HIV — profilakses pasākumi kļūst pieejamāki

Šķiet, ka kopš 90. gadu vidus Eiropā pieaugusi aizvītotā terapijas pieejamība ir ievērojami sekmējusi HIV epidēmiskās izplatības ierobežošanu IDU vidū un līdzējusi mazināt ar heroīna lietošanu saistītās problēmas. Saskaņā ar **EMCDDA** aplēsēm pašlaik visā Eiropā aizvītotā terapiju katru gadu saņem jau vairāk nekā pusmiljons pacientu, un šāda veida terapiju, iespējams, izmanto no 25 % līdz 50 % visu problemātisko opiātu lietotāju.

Tomēr ārstniecība ir tikai viens no HIV profilakses elementiem, un Eiropā „pieaug vienprātība, ka veiksmīgs risinājums varētu būt visaptverošs pakalpojumu nodrošinājums šajā jomā”. Pārējie profilakses elementi ir dažādu informēšanas, izglītošanas un saziņas metožu izmantošana, konsultēšana un pārbaudes, kā arī savulaik par strīdīgu risinājumu uzskatītie adatu un šīrču apmaiņas pakalpojumi. Lai gan adatu un šīrču apmaiņas pakalpojumu raksturs un klāsts dažādās valstīs joprojām atšķiras, Eiropas lielākajā daļā tie tagad ir brīvi pieejami.

Ar narkotiku lietošanu saistīto nāves gadījumu skaita „samazināšanās tendence draud apstāties”

Pēdējos divos **EMCDDA** gada ziņojumos ir teikts, ka pēkšņu narkotiku izraisītu nāves gadījumu skaits no 2000. līdz 2001. gadam (6 %), no 2001. līdz 2002. gadam (13 %) un no 2002. līdz 2001. gadam (7 %) ir pastāvīgi samazinājies, un kā iespējamie šādas tendences iemesli ir minēta labāka ārstniecības un kaitējuma mazināšanas pasākumu pieejamība, kā arī problemātiskās narkotiku lietošanas izplatības samazināšanās. Šī nāves gadījumu skaita samazināšanās bija sākusies pēc 14 % pieauguma laikposmā no 1995. līdz 2000. gadam.

Taču šodien publiskotajā ziņojumā aģentūra brīdina par „satraucošiem faktiem”, kas liek domāt, ka kopš 2000. gada vērojamā ar narkotiku lietošanu saistīto nāves gadījumu skaita samazināšanās tendence draud apstāties⁽⁴⁾. Par 2003. un 2004. gadu pieejamie dati liecina, ka paziņoto nāves gadījumu skaits ir pieaudzis par 3 %. „Būtu pārāgri secināt, ka šis nelielais pieaugums vēsta par ilgtermiņa pārmaiņām”, uzskata aģentūra, vienlaikus paužot satraukumu par lielāku vai mazāku reģistrēto nāves gadījumu skaita pieaugumu 13 valstīs no 19 ziņojumā aplūkotojām valstīm.

Eiropā katru gadu vidēji tiek konstatēti 7000 līdz 8000 ar narkotiku lietošanu saistīti nāves gadījumi. Jaunākie dati liecina, ka no visiem nāves gadījumiem par 40 gadiem jaunāku pieaugušo vidū šādu nāves gadījumu skaits ir bijis 3 %, lai gan **Dānijā, Griekijā, Luksemburgā, Maltā, Austrijā, Apvienotajā Karalistē un Norvēģijā** šis rādītājs pārsniedz 7 %. Šie (vismazākie) aplēstie skaitļi atspoguļo ar narkotiku, lielākoties opioīdu lietošanu, tieši saistītos nāves gadījumus, bet neaptver nāves gadījumus, kuru cēlonis ir negadījumi, vardarbība vai hroniskas slimības.

Lai gan sabiedrība pauž satraukumu par gados pavisam jaunu narkotiku lietotāju mirstību, patiesībā tipiskākie pārdozēšanas upuri Eiropā pašlaik ir aptuveni 35 gadus veci vīrieši. Turklāt par 45 gadiem jaunāku vīriešu, jo īpaši pilsētnieku vidū nāve narkotiku lietošanas rezultātā ir viens no galvenajiem mirstības cēloņiem. Ja Eiropā kopumā pārdozēšanas upuru vecums pieaug, tad dažās **jaunajās ES dalībvalstīs un topošajās dalībvalstīs — Kiprā, Igaunijā, Latvijā, Slovākijā, Bulgārijā un Rumānijā** — liels skaits pārdozēšanas upuru ir bijuši jaunāki par 25 gadiem, kas, domājams, liecina par gados jaunāku heroīna lietotāju kontingentu šajās valstīs.

Jaunums šāgada ziņojumā ir vairāku valstu sniegtā informācija par konstatēto metadona klātbūtni samērā daudzos ar narkotiku lietošanu saistītos nāves gadījumos (lai gan metadona loma šajos nāves gadījumos ne vienmēr ir skaidra). Metadons un buprenorfīns ir medikamenti, ko visbiežāk izmanto aizvītotā terapijā, bet to

Jaunprātīga lietošana, tāpat kā citu recepšu medikamentu jaunprātīga lietošana, var būt bīstama. Piemēram, **Dānijā** metadona lietošana tiek uzskatīta par saindēšanās iemeslu 95 no 214 ar narkotiku lietošanu saistītiem nāves gadījumiem, bet **Apvienotajā Karalistē** metadons ir pieminēts 216 pārdozēšanas gadījumos. **Vācijā** 345 pārdozēšanas gadījumi tiek saistīti ar „aizvietojošām vielām”. **Spānijā** ziņo, ka tikai 2 % pārdozēšanas gadījumu ir iesaistīts vienīgi metadons, bet šī viela ir bieži konstatēta kopā ar citām narkotiskām vielām — 42 % ar opioīdu lietošanu saistīto nāves gadījumu un 20 % ar kokaīna lietošanu saistīto nāves gadījumu. **EMCDDA** uzsver, ka ir jāveic ar aizvietojošu vielu jaunprātīgu lietošanu saistīto nāves gadījumu un šādu nāves gadījumu apstākļu uzraudzība.

Kokaīna lietošanas izplatība kopumā pieaug, tomēr dažviet stabilizējas

Jaunākie dati par kokaīna lietošanu Eiropā atklāj ļoti nevienmērīgu ainu — dažās valstīs šo narkotiku tikpat kā nepazīst, bet citās tās lietošana ir plaši izplatīta. Tomēr valstīs ar visaugstāko kokaīna lietošanas līmeni, neraugoties uz kopumā pieaugošo izplatību, pašlaik ir vērojamas stabilizācijas pazīmes (6).

Kokaīna ražošana pasaulē pieaug, parādās jauni ievēšanas ceļi

Saskaņā ar UNODC aplēsēm kokaīna ražošana pasaulē 2004. gadā ir pieaugusi līdz aptuveni 687 tonnām, galvenās kokaīna ražotājas ir **Kolumbija** (56 %), **Peru** (28 %) un **Bolīvija** (16 %). Eiropā atsavināto kokaīnu ievē galvenokārt no **Dienvīdamerikas** vai caur **Centrālamerikas** un **Karību jūras baseina** valstīm, lai gan kā alternatīvu tranzītcēļu noziedznieki arvien vairāk izmanto arī **Āfrikas valstis**.

Sākotnējie dati liecina, ka 2004. gadā Eiropā, galvenokārt tās rietumdaļā, ir atsavinātas aptuveni 74 tonnas kokaīna. Svarīgs ievēšanas kokaīna nodošanas punkts joprojām ir **Ibērijas pussala**, un vairāk nekā puse Eiropā atsavinātā kokaīna ir konfiscēta vai nu **Spānijā** vai **Portugālē**. No visiem 2004. gada atsavināšanas gadījumiem gandrīz puse ir bijusi **Spānijā**, kur ir atsavināts arī pats lielākais kokaīna daudzums (33 135 kg). Tikmēr **Portugālē** konfiscētā kokaīna daudzums no 2003. līdz 2004. gadam ir vairāk nekā divkārtšojies (no 3 017 kg līdz 7 423 kg). Aplēses liecina, ka no 2003. līdz 2004. gadam atsavināšanas gadījumu skaits Eiropā ir pieaudzis par 36 %, sasniedzot 60 890 atsavināšanas gadījumus. Tomēr atsavinātā kokaīna daudzums ir samazinājies par 20 %, ko, iespējams, var skaidrot ar 2003. gadā atsavināto neparasti lielo apjomu. Jādomā, ka attiecībā uz atsavinātā kokaīna daudzumu ilgtermiņā tomēr joprojām var runāt par pieaugošu tendenci.

Kokaīna lietošanas izplatības līmenis Eiropā ir vēsturiski augsts, bet nevienmērīgs

EMCDDA lēš, ka aptuveni 10 miljoni eiropiešu (vairāk nekā 3 % pieaugušo vecumā no 15 līdz 64 gadiem) ir kādreiz pamēģinājuši kokaīnu, bet pēdējā gadā kokaīnu visticamāk ir lietojuši aptuveni 3,5 miljoni iedzīvotāju (1%). Pēc Eiropas standartiem šie rādītāji ir vēsturiski augsti, tomēr ievērojami zemāki nekā ASV, kur saskaņā ar aplēsēm kokaīnu kādreiz ir pamēģinājuši 14 % iedzīvotāju. Aptuveni 1,5 miljoni eiropiešu (0,5 % pieaugušo) atzīst, ka ir lietojuši kokaīnu pēdējā mēnesī. Kokaīnu lieto galvenokārt gados jauni (15–34 gadi) pieaugušie, pārsvarā gados jauni, pilsētas vidē dzīvojoši vīrieši.

Pēc absolūtiem skaitļiem kokaīns tagad ierindojas otrajā vietā aiz kaņepēm kā Eiropā visbiežāk lietotā nelegālā narkotika, nedaudz apsteidzot amfetamīnu un ekstāzi. Aptauju rezultāti lielākajā daļā valstu liecina, ka kokaīnu kādreiz ir pamēģinājuši no 1 % līdz 10 % gados jaunu (15–34 gadi) eiropiešu, bet pēdējos 12 mēnešos kokaīnu ir lietojuši no 0,2 % līdz 4,8 % aptaujāto. Augstākais izplatības līmenis ir konstatēts gados jaunu pieaugušo vidū **Dānijā, Īrijā, Itālijā un Nīderlandē** — šajās valstīs pēdējā gada lietošanas rādītāji sasniedz aptuveni 2 % — un **Spānijā un Apvienotajā Karalistē**, kas izceļas ar rādītājiem, kuri pārsniedz 4 %. Abās šajās valstīs pēc apjomīga lietošanas pieauguma 90. gadu vidū un beigās kopš 2001. gada ir iestājusies zināma stabilitāte. Nieliels pēdējā gada kokaīna lietošanas pieaugums gados jaunu pieaugušo vidū ir konstatēts **Dānijā, Vācijā, Itālijā un Ungārijā**, tomēr šī tendence jāinterpretē piesardzīgi — lai to apstiprinātu, ir jāsaņem gados jaunu aptauju rezultāti.

Sāk kļūt pamanāmas ar kokaīna lietošanu saistītās problēmas

Būtu kļūdaini iedomāties, ka kokaīna lietošanas izplatības pieauguma stabilizācija nozīmē arī ar kokaīna lietošanu saistīto problēmu stabilizāciju. Parasti no pirmās narkotiku lietošanas reizes līdz regulārai lietošanai un ar to saistītajām problēmām paiet zināms laiks. **Spānijā** un **Nīderlandē**, kur kokaīna lietošana ir samērā tradicionāla, pašlaik vismaz viens no katriem četriem narkotiku ārstniecības pieprasījumiem ir saistīts ar kokaīnu. **Dānija, Vācija, Francija, Īrija, Itālija, Kipra, Malta, Apvienotā Karaliste** un **Turcija** ziņo, ka visās šajās valstīs ar kokaīnu ir saistīti 5 % līdz 10 % no visiem ārstniecības pieprasījumiem. Visā Eiropā jaunu kokaīna ārstniecības pieprasījumu skaits laikposmā no 1999. līdz 2004. gadam ir gandrīz divkāršojies, un pašlaik aptuveni 12 % no visiem jaunajiem ārstniecības pieprasījumiem ir saistīti tieši ar šo narkotiku. Tomēr jautājumā par piemērotākajām kokaīna un kreka kokaīna problēmu ārstēšanas metodēm joprojām nav panākta vienprātība.

Eiropā trūkst pietiekamas informācijas par kokaīna izraisītiem nāves gadījumiem, tomēr šāgada ziņojumā ir minēti vairāk nekā 400 ar kokaīna lietošanu saistīti nāves gadījumi, un lielākajā daļā no tiem kokaīns ir bijis nāves cēlonis. **Vācijā, Spānijā, Francijā, Nīderlandē** un **Apvienotajā Karalistē** kokaīns ir minēts 10 % līdz 20 % no visiem narkotiku izraisītajiem nāves gadījumiem, savukārt deviņas citas valstis ar kokaīnu saistītus nāves gadījumus vispār nepiemin. **EMCDDA** pauž satraukumu par daudzajiem nepaziņotajiem ar kokaīna lietošanu saistītajiem nāves gadījumiem, kā arī par šīs narkotikas pastiprinošo ietekmi uz sirds un asinsvadu slimībām.

Piezīmes:

⁽¹⁾ Skatīt komentāru „Narkotikas Eiropā kļūst arvien lētākas”.

⁽²⁾ *Afganistānas 2006. gada opija pārskats*, UNODC — <http://www.unodc.org/pdf/execsummaryafg.pdf>

⁽³⁾ Izmantoti provizoriski dati, ģenerējot to valstu skaitļus, kas informāciju iesniedza novēloti.

⁽⁴⁾ Skatīt 7. nodaļas 13. attēlu.

⁽⁵⁾ Skatīt 5. nodaļas 6. un 7. attēlu.

Šo ziņu izlaidumu papildina „EMCDDA direktora paziņojums” un kopsavilkums „Narkotikas Eiropā — fakti un skaitļi”. Šie materiāli un pārējie EMCDDA 2006. gada ziņojumam veltītie ziņu izlaidumi ir pieejami 23 valodās tīmekļa vietnē: <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeid=875>. Ziņojums ir atrodams tīmekļa vietnē <http://annualreport.emcdda.europa.eu> (Ziņojumā minētie dati attiecas uz 2004. gadu vai pēdējo gadu, par kuru ir pieejama informācija).